

На гости в Кюстендил

„Къде да отидем?“, „Кои са забележителностите, какво си заслужава да посетим в Кюстендил?“ – това са най- често задаваните въпроси на гостите ни в Кюстендил.

Днешният Кюстендил, с древното име Пауталия и средновековното Велбъжд, е място с двехилядна история и с две хилядна непрекъсната градска традиция. Възникнал и развил се край топлите минерални извори, върху плодородна земя, пресичана от реки и важни пътни артерии. От хилядолетната история до нас са стигнали ценни паметници, които като важни знаци на епохата носят посланията на предците ни.

Вървейки по улиците на Кюстендил, потънали в сянката на вековни дървета, човек получава усещането за невероятно пътуване в историята. Ще станете свидетели на провеждащи се археологически проучвания, които изваждат от миналото забравени истини за „Вечния град“. Ще добиете представа за блясъка и великолепието на антична Пауталия с крепостните стени, с откритите високохудожествени мозайки, зидове на представителни сгради, базилики, широки улици с отлично запазена каменна настилка. Античните терми от II-III в. в центъра на града са част от втория по големина Асклепион в рамките на Римската империя. Днес можете да разгледате останките на този култов и здравен център със залите за лечение и отдих, басейните с топла минерална вода, палестрите за гимнастика, одеоните, стадиона, светилищата по хълма „Хисарлъка“.

В непосредствена близост до античните терми се издига отлично запазената Пиркова кула от XIV-XV в., джамията „Фетих Мехмед“ и „Ахмед бей“, Дервиш, Алай и Чифте бани, възрожденското училище, християнските храмове „Успение Богородично“, „Св. Димитър“ и „Св. Мина“. Потопени в атмосферата на отминали събития, предстои ви още едно връщане назад в историята. В живописният квартал Колуша, ще се срещнете с шедьовъра на средновековната архитектура и живописното изкуство – църквата „Св. Георги“ от XI в. – един от най- ярките и добре запазени средновековни паметници на културата в България. Археологическият музей, къщата-музей на „Ильо войвода“ и къщата-музей на „Димитър Пешев“ са следващите обекти, които трябва да посетите.

Определено си заслужава гледката от най- високата част на хълма Хисарлъка. Внушително извисяват рът възстановените стени и кули на късноантичната крепост, преживяла разпадането на Римската империя, драматичните години на Константиновото княжество, превземането на града от турските завоеватели. Крепостта е заобиколена от вековни дървета, добре оформени пешеходни алеи и прекрасни кътове за отдих.

След преживяното от срещите с миналото, с уюта и спокойната атмосфера на настоящето и с чудесната визия за бъдещето, вие ще се убедите, че Кюстендил е не само овощната градина на България, градът на художниците, на лековитите минерални извори, но и града на красивите жени, увековечени в платната на Майстора. Това е място, докоснато и благословено от боговете. Истинско е преклонението, което ще изпитате пред платната на Владимир Димитров – Майстора в художествената галерия.

Отново сте в центъра на Кюстендил и постепенно ще трябва да излезете от магията на миналото, за да се влеете в съвременния ритъм на града с оживените улици и доброжелателните усмивки на хората. Тесните улички, старинните сгради, чистота, паметници и статуи, романтични ресторанчета, хотелчета... Гледаш, снимаш, радваш се.

От юг ни внушава респект красивите склонове на Осоговската планина. Ако вашият престой е не само за един ден, то аз горещо ви препоръчвам да се насочите към нея. Намираща се само на 20 км. от Кюстендил, тя е изключително място за отдих, за уединение, за сливане и съприживяване с първичното творение.

Връх Руен (2251 м) е най-високият връх в Осоговската планина. Нарезда се на пето място по височина сред планинските върхове в България. При ясно време от връх Руен се открива красива панорама. Малко са върховете, от които можеш да видиш толкова много планини: Малашевска, Влахина, Огражден, Беласица, Рила, Пирин, Верила, Конявска, Голо бърдо, Плана, Люлин, Лисец, Чуденска и др. На северозапад туристите, изкачили върха, могат да видят Шар планина и планини в Южна Сърбия. Всяка година туристите от туристическо дружество „Осогово“ град Кюстендил в първата неделя на месец юли организират масово изкачване на върха, съвместно с туристи от Македония и Сърбия.

Разтланите килими с най - чудновати шарки и аромати, които изпълват сетивата ви, толкова билки, цветя, тревици – всичко е толкова хармонично, че за пореден път ще се убедите в свършената подредба на природата.

Оставили зад себе си грижи, умора, проблеми и отворили очите си за красотата след преход от 8 часа достойно сте се заслужили почивката в една от най-старите хижи в България - хижа Осогово. След доброто гостоприемство от хижарите и сладките приказки край камината, аз съм сигурна, че няма да ви се тръгва и ще попитате за още забележителности в близост до Кюстендил.

Ако сте любител на зимните спортове непременно трябва да отделите поне един ден за да покарате ски или сноуборд. Три са пистите, които работят в планината. Писта "Людмил Янков" е с надморска височина е 1570 метра. Долната станция на ски влека е на 1575 метра н.в., а горната - на 1635 метра н.в. Пистата е с дължина 300 метра и деневелация 60 метра. Влекът е тип паничка с капацитет 720 души на час. Има ски и сноуборд гардероб, предлагат се ATV и моторни шейни под наем. Пистата е наречена в чест на кюстендилския алпинист, музикант, поет и автомобилен състезател - Людмил Янков-Людмата, участник в експедициите "Лхоце'81", "Еверест'84" и др. в Алпите, Памир и Хималаите. Людмил Янков загива трагично на 17 април 1988 г. заедно със Стоян Наков под връх Камилата в Мальовишкия дял на Рила.

По-дълго е трасето на писта „Осогово“, с дължина 910 м. и среден наклон 30%. Денивелацията е 206 м и от горната и част се открива чудесна гледка към вр. Руен. Има два стръмни участъка и среден наклон 30%. Писта „Трите буки“ е с малък наклон, подходяща е за начинаещи и пързаляне с шейна.

Достоян завършек на чудесния скирски ден е релакс в сауната и минералния басейн в Кюстендил.

Ако сте любител на велосипеда срещу символична сума от ТД „Осогово“ може да си вземете под наем колело и да изберете някой от следните маршрути:

гр. Кюстендил - с. Раждавица – каньона Шагава- 15 км. в едната посока. Маршрута е подходящ, както за туристи, така и за велосипедисти.

Река Струма е изваяла Земенския пролом, чието стратегическо значение е било оценявано от хората още в края на античността и в началото на Средновековието. В калето край с. Раждавица са запазени части от крепостна стена, градена с типичната за времето си система с изравняващи греди, кула, и църква.

Районът на крепостта край Раждавица попада под османска власт след лятото на 1395 г. Османските завоеватели не разрушават калето. Те поддържат крепостта и я снабдяват с малък гарнизон, който изпълнявал предимно полицейски функции. Крепостта е била окончателно разрушена след 1666 г.

Невероятна е и гладката, която се открива към каньона Шегава. Каньона е с множество красиви скални фигури и останки от крепости, а през него тече вода единствено при дъжд. Навсякъде стърчат скални пирамиди. Главозамайващи височини и отвесни скали се сменят с гъста джунгла от дървета и храсти. Легенда разказва, че тук в бурната 1330 г., на Спасов ден се е състояла голямата Велбъждка битка между войската на сръбския крал Стефан Дечански и българите на Михаил III Шишман. Българският цар се обърнал за помощ към населението, а когато не я получил изрекъл проклятие към селото - да се покрие с ръждата на времето.

Най-близкото скално образувание, което се вижда в долината на Шегава, се нарича Самотника. На това място е съществувало селище, за което се съди по множеството парчета битова и строителна керамика. Тук се намира пещерата „Гълъбарника“, както и триъгълната пещера "Белеващица", "Зимника" и много други по-малки. На места каньонът се стеснява до метър-два, стените на долината се изправят, вътре има вировете и малки скални навеси. При валежи се образува поток с красиви водопади. Фотоапаратите за задължителни, защото там е раят за фотографите.

Вторият маршрут също е подходящ, и за туристи, и за велосипедисти:

Гр. Кюстендил – с. Полска Скакавица – водопада Полска Скакавица – 20 км. в едната посока

Водопадът се намира в самото село и е образуван от съвсем спокойна и малка рекичка, минаваща през село Полска Скакавица. Водите достигат до една скала на около 50 метра височина и свободно падат надолу, образувайки изключително красив водопад. Вековната борба с природата е създала това магическо място, където милиони капчици се разбиват в скалите и светят с различна светлина погалени от слънцето. Създават причудливи отражения и невероятна феерия от цветовете. В скалите има множество дупки и обрасла растителност. Според преданието по тези места почти девет години е живял и отшелникът Свети Иван Рилски. Гледката там е уникална – снопове вода, бели пелени се спускат от ръба на скалата. Водните струи те пръскат и освежават, а зеленият губер те успокоява и омайва. Странно, че името е Полска Скакавица, когато селото живее на ръба на пропастта. Освен с природните си красоти, селото е известно с борческия си дух. То никога не се е примирявало с робския живот. Водело е упоритата борба против византийското и турското робство. По време на първото българско царство в Скакавишкия пролом са построени пет крепости. От тях по време на царуването на Самуил, пернишкият деспот Кракра упорито отбранявал пролома, град Перник и София. Византийският император Василий II на два пъти опитал да превземе крепостите – 991г. и 1004 г, но бил разбит. По време на турското робство от Полска Скакавица излезли трима хайдутки и петима опълченци. Три пъти селото било горено от турците, но никога не било покорено, запазило свободолюбивия си дух и българката вяра. Скакавишкият пролом на река Струма, протегнал снага от първи до девети тунели на жп линията, е най-красивият кът на Балканския полуостров. Тук природата е била много щедра. Дарила е пролома с приказна красота.

Третият маршрут е също подходящ, както за туристи, така и за велосипедистите:

Кюстендил – с. Жилинци – река Глоговска - 20 км в едната посока.

По поречието на река Глоговска при с. Жиленци има стар рибарни и от там започва пътеката покрай реката. Това място също е истински рай за фотографите. Снимаш, снимаш, не можеш да се спреш. Дъхът ти спира пред гледките откриващи се след всяка стъпка. Реката е устремена в безкраен бяг нанякъде. Дълбочината е сякаш безкрайна, синината – също. Водните пръски се заиграват за миг, после прохладни и чисти, недокоснати, се сливат във весели потоци, за да загубят себе си в общата приказно синя повърхност.

Искам да ви разкажа и за няколко любими маршрути на туристите от ТД „Осогово” гр. Кюстендил свързани със Свети Иван Рилски преди Великата Рилска обител.

Свети Иван Рилски или Йоан Рилски Чудотворец (876-946) е най-известният български светец, покровител на българския народ, патрон и основател на Рилския манастир. Над с. Гърбино-Кюстендилско, има пещера, за която се твърди, че е обитавана от Светеца.

Началото на първия маршрут започва от спирка „Кариерата” на ж.п. линията София - Кюстендил. Трябва да минете през самата кариера и да следвате жълтата маркировка. След около 5 километра в местността "Светата вода" между венец от скали до пещерата на Свети Иван Рилски води стар римски път, обраснал, но запазен. Според преданието тази пещера е обитавал Свети Иван Рилски след като е напуснал родното си село Скрино. Когато е бил на 25 годишна възраст, родителите му умират. Той решава да раздаде наследството си на по-бедни и болни хора и напуска село Скрино, в което е бил

овчар. Обикаля из пустите места и манастирите около Струма и Витоша. Най-напред се спира при Земенския пролом на р. Струма. Неподправен е възторга от тихия шепот на река Струма, от чудния мирис на люляците обвили склоновете на Земенския пролом, от гордия крясък на орлите и от незабравимото героично минало. В пещерата има врязан надпис, „Отче Йоане, помози и спаси“, който датира от около XII в. След като си отдъхнете и запалите по свещичка в пещерата, пътеката продължава около 30 минути и от дъбовата гора излизате на панорамна скална площадка наречена „Иванов камък“. Гледката е невероятна. Тук природата е била толкова щедра на форми, че за посетителя е нужно да съзерцава с дни природните чудеса, представени от скални откоси с височина от 60-80 м., скални ниши, водопади, пирамиди, за да може да възприеме богатството на форми. И всичко това е събрано на едно малко разстояние, в един малък рай на нашата красива Родина. След като се полюбувате на красивите гледки по добре маркираната с жълта боя пътека след около още 50 минути сте пред портите на Земенския манастир. Той датира още от 11-ти век и е един от малкото оцелели паметници на българската средновековна архитектура, строителство и стенопис. Той е бил разрушаван, опожаряван и отново възстановяван неведнъж. Забележителното е, че църквата с ценните стенописи е оцелявала повече от 9 века и днес цялото църковно-архитектурно богатство може да се види непокътнато, така както е било в самото му създаване. Манастирът се намира на 30 минути от гр. Земен, където след преход от общо 5 часа нашата разходка завършва, обещавайки си да се върнем тук отново.

Вторият наш любим и препоръчван от нас, туристите от ТД „Осогово“ гр. Кюстендил маршрут започва от центъра на село Пастух, Кюстендилско, намиращо се на пътя между Кюстендил и Бобошево. Маркираната с жълта боя пътека започва от механа Пастух в посока кметството на селото. Навлиза се в борова гора и по стръмна пътека след около 2 часа се стига до ловджийски фургон, където може да си отдъхнете. От там след 50 метра трябва да завиете в ляво. След около 15-20 минути вие ще стигнете уникално дърво- цер на 600 години. Огромното и величествено дърво е с обиколка около 9 м., височина -19 м., а площта на короната му е над 1200 кв. м. Клоните му се спускат към земята и като пипала на октопод се извиват нагоре.

Наслаждавайки се на тишината, спокойствието и енергията на дървото само на 1 час път от него се намира Руенският манастир “Св. Йоан Рилски”, зад чиито стени се крият множество предания, свързани с тайствената личност. От манастира по живописна пътека се стига до пещерата, в която според преданието е живял Светеца. Малко след нея, в източна посока, пътеката продължава до голям метален кръст, поставен върху скала, извисяваща се почти над пътя и от която се разкрива обгледна панорамна гледка. Кръстът обозначава мястото, от което според преданието една девица с име Косана се е хвърлила за да се спаси от гонещите я турци. Не далече на запад от манастира, се намира и Светата вода – манастирското аязмо. Село Скрино, където и свършва нашата разходка е само на 50 минути път. През пролетта, когато цялата планина е осяяна с червените божури ви препоръчвам и вие да посетите това място.

Ох, ами празниците на града!...

Традицията за избор на **девойка „Кюстендилска пролет“** датира от близо половин век... Празникът се свързва с избор на най - красиви девойки като

символ на нежната стъпка, с която пролетта идва като символ на младостта и новата надежда.

Черешите – предшественици също на лятото, ключът от вратата към берекета и успеха на кюстендилския овощен край. На „Празника на черешата“ се представя изложба на черешовият свят.

„Панагия“ – въздигане на хляба е форум за българската традиция, православно изкуство и култура, който всяка година се провежда.

„Празник на плодородието“ – празникът е тържествен завършек на поредицата градски празници. Красиви тематични аранжировки от плодове и зеленчуци съживяват есенната картина, а богатата художествена програма прави празникът истински и незабравим!

В крайна сметка, каквото и да изберете, аз съм сигурна, че ще ви хареса и ще се връщатете отново и отново.

Чудните кътчета ни карат все по-често да се връщаме при тях, тъй като и най-доброто описание не може да даде представа за онези несравними гладки, запечатани за векове.

АВТОР: СИЛВИЯ МИХОВА